

แนวทางการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับคุณครู ในกลุ่มออทิสติก (Autism Spectrum Disorder)

นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา
จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

“ออทิสติก” (Autism Spectrum Disorder) เป็นความผิดปกติของพัฒนาการเด็กรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว โดยเด็กไม่สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อความหมายได้เหมาะสมตามวัย มีลักษณะพฤติกรรมกิจกรรม และความสนใจ เป็นแบบแผนซ้ำ ๆ จากัดเฉพาะบางเรื่อง และไม่ยืดหยุ่น ปัญหาดังกล่าวเป็นตั้งแต่เล็ก ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำรงชีวิต

แนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กที่โรงเรียน

1) เด็กส่วนใหญ่มักมีการเรียนรู้ได้ดีผ่านทางสายตา (visual learner) สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ คล้ายการถ่ายภาพ แล้วเก็บเข้าระบบความจำในสมอง ดังนั้น การนำเสนอรูปภาพต่าง ๆ มาช่วยเสริมในการเรียนการสอน จะสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น แทนที่จะพูดให้ฟังอย่างเดียว กลวิธีการเรียนรู้ผ่านการมอง (visual strategies) เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการวิจัยสนับสนุนเพียงพอว่าได้ผลเป็นอย่างดี

2) การกระตุ้นระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งประกอบด้วย การมองเห็น การฟังเสียง การดมกลิ่น การรับรส และการสัมผัสทางกาย จะช่วยให้เด็กมีการรับรู้ที่อยู่ในภาวะสมดุลขึ้น และนำข้อมูลเข้าสู่สมองเพื่อประมวลผลได้ดียิ่งขึ้น สิ่งเร้าเชิงเข้มข้นก็ยิ่งช่วยกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี เช่น สีสดใส เสียงดังฟังชัด การสะกิดหรือกระตุ้นผิวหนังด้วยแรงที่พอเหมาะ ถ้ามีรสชาติ และกลิ่นที่พอเหมาะก็ยิ่งดี

3) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีผ่านกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร ทำเป็นประจำต่อเนื่องทุกวัน อย่างน้อย 3 สัปดาห์ ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการได้ ดังนั้นในการสอนสิ่งใหม่ ๆ ให้กับเด็ก ควรทำอย่างต่อเนื่องจนเด็กทำได้สม่ำเสมอแล้ว จึงค่อยประยุกต์ ดัดแปลง ให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นต่อไป

4) เด็กจะมีความบกพร่องในทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาหลักในเด็กกลุ่มนี้ทุกคน บางคนอาจแยกตัว บางคนเข้าหาเพื่อนไม่เป็น เล่นกับเพื่อนไม่เหมาะสม การหาเพื่อนที่คล่องแคล่ว คุยเก่ง มาช่วยเป็นคู่หู (buddy) คอยชักชวน และนำเด็กเข้าไปเล่นกับเพื่อนกลุ่มต่าง ๆ และนำเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามที่ครูคร่อมอบหมาย จะช่วยให้เด็กสามารถเข้าสังคมได้ดีขึ้น และเรียนรู้ทักษะสังคมต่างๆ จากการเข้ากลุ่มเล่นกับเพื่อนได้มากขึ้น

เด็กมักไม่ค่อยมองหน้า สบตา จึงควรกระตุ้นให้มีการมองหน้า สบตา ขณะพูดคุยด้วยทุกครั้ง หากน้องยังไม่มองให้จับมอม โดยจับบริเวณคางของน้องเงยขึ้นช้า ๆ และกระตุ้นให้มอง เน้นการทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมใหม่ขึ้น และมีการกระตุ้นสัมผัสทางกาย เช่น จับมือ สะกิดแขน ตะแคง เป็นต้น

5) เด็กส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านการใช้ภาษา โดยเฉพาะการใช้ภาษาในเชิงการประยุกต์ (pragmatic language skill deficit) มักเข้าใจภาษาตรงตามตัวอักษร แต่ไม่เข้าใจนัยที่ซ่อนเร้นอยู่ ไม่เข้าใจมุกตลก สุภาษิตสำนวน คำพังเพย คำเปรียบเปรย คำเสียดสีต่าง ๆ ดังนั้นอย่าคิดว่าเด็กแกล้งไม่รู้ หรือแกล้งก้อกวน ให้อธิบายให้ชัดเจนว่า ความหมายที่ต้องการให้เขารับรู้คืออะไร ต้องการให้เขาทำอะไร ห้ามทำอะไร ไม่ต้องอ้อมค้อม

6) เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหมกมุ่นในบางเรื่องมากเกินไป จนไม่สนใจการเรียนรู้อื่น ๆ การเล่นมือ สะบัดมือ เข่งปล่ายเท้า หรือการส่งเสียงดังที่ไม่เหมาะสม ควรใช้วิธีการเบี่ยงเบนพฤติกรรม และใช้หลักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ชมเชย และให้รางวัลเมื่อมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

7) เด็กส่วนใหญ่มักมีปัญหาเรื่องสมาธิสั้น อยู่ไม่นิ่ง ร่วมด้วย ทำให้ไม่สามารถจดจ่ออยู่กับกิจกรรมที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง วอกแวกง่าย ยุกยิก อยู่ไม่นิ่ง หรืออาจถึงกับลุกเดินไปมา ดังนั้นการรู้วิธีการจัดการที่เหมาะสมสำหรับปัญหาสมาธิสั้น ก็จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกับเด็กคนอื่นในที่สุด (ตามเอกสาร “แนวทางการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นสำหรับคุณครู ในกลุ่มสมาธิสั้น”)

หมายเหตุ : ข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องออทิสติกศึกษาได้ใน
www.happyhomeclinic.com

